

უცხოური ენების სწავლების ძირითადი ეტაპები ჩინეთში

ლეილა ბერიშვილი

პედაგოგიკის მეცნიერებათა დოქტორი
ასოცირებული პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
თბილისი, სამღერეთის №5
+995 597579339
leila.berishvili @ giu.edu.ge

ზურაბ მუშკუდიანი

პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
თბილისი, სამღერეთის №5
zurab.mushkudiani@giu.edu.ge

მარინა ოსტრიანსკა

მიწვეული ლექტორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
თბილისი, სამღერეთის №5
+995577674323
marine.ostrianska@giu.edu.ge
თბილისი, საქართველო

აბსტრაქტი

მიუხედავად ჩინური ცივილიზაციის ხანგრძლივი ისტორიისა, ჩინეთში, ინგლისური ენის ფორმალური სწავლების სათავედ ინგლისურენოვანი მისიონერების მიერ დაარსებული სკოლები ითვლება და ჩვენც ამ მიდგომას უნდა დავეთანხმოთ. ჩინეთ-იაპონიის ომის (1894-1895 წწ.) შედეგად, მთავრობის წარმომადგენლებმა სულ უფრო დაიწყეს იმის გაცნობიერება, რომ დასავლური საზოგადოებიდან სწავლა და გამოცდილების გაზიარება, მჭიდრო კონტაქტები ერთადერთი გზა იყო განვითარებისა და თუნდაც, უცხოური აგრესიის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ამგვარად წახალისდა ინგლისურენოვანი განათლება ამ მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად. 1903 წელს ინგლისური შეტანილ იქნა ეროვნული საშუალო სკოლის სასწავლო გეგმებში. ქვეყნის ისტორიაში იყო პერიოდები, როცა უცხოური ენის სწავლება განიხილებოდა ქვეყნის ეროვნული ინტერესების საწინააღმდეგოდ, თუმცა გონივრული პოლიტიკის შედეგად, ჩინეთმა სძლია ცალმხრივობას და დღეს ის გვევლინება ნოვატორად, რომელსაც საინტერესო მიდგომები აქვს ინგლისურის ენის, როგორც სასწავლო საგნის მიმართ.

საკვანძო სიტყვები: ჩინეთი, ენების სწავლება, ტესტების ტიპები, ELT ისტორია
მეთოდოლოგია: ლიტერატურის შესწავლა, მიმოხილვა და ანალიზი.

THE MAIN STAGES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN CHINA

Leila Berishvili

Doctor of Education, Associate Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 597579339
leila.berishvili @ giu.edu.ge

Zurab Mushkudiani

Doctor of Business Administration
Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 599 800 604
zurab.mushkudiani@giu.edu.ge

Marina Ostrianska

Invited lecturer
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995577674323
mariana.ostrianska@giu.edu.ge

Abstract

Despite the long history of Chinese civilization, schools established by English-speaking missionaries are considered to be the origin of formal English language instruction in China, and we must agree with this approach. As a result of the Sino-Japanese War (1894-1895), government officials increasingly began to realize that learning from Western societies and sharing their experience, close contacts with them was the only way to develop and even to combat foreign aggression. English-language education was thus encouraged to meet the demand. In 1903, English was included in the national high school curriculum. There were periods in the nation's history when teaching a foreign language was considered against the country's national interests, but as a result of wise policies, China overcame unilateralism and today it appears as an innovator with novel approaches to English as an educational course .

Key words: China, teaching Languages , test types, ELT history
Methodology: literature study, review and analysis.

შესავალი

სულ უფრო ძლიერდება ჩვენი ქვეყნის საგანმანათლებლო, კულტურული თუ ეკონომიკური კავშირები ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკასთან, რაც საგანმანათლებლო სფეროში

ჩართულ უამრავ ადამიანს, მეცნიერს, მასწავლებელსა თუ სტუდენტს, უხსნის გზას ახალი შესაძლებლობებისკენ, აძლევს გამოცდილებების გაზიარების საუკეთესო საშუალებას და უადვილებს წვდომას ყველა სიახლეზე სპეციფიკურ აკადემიურ სივრცეში. გარკვეულწილად, ჩვენთვის უცხო არ არის ის გზა, რაც უცხოური ენების სწავლებამ გაიარა ჩინეთში, მთელი რიგი ისტორიული პარალელების გამო, იქნება ეს რესპუბლიკის პერიოდი, კომუნისტური მმართველობა, პოსტ-კომუნისტური, თანამედროვე პერიოდი და ა.შ.

ნაშრომში მიმოვიხილეთ ის ძირითადი ეტაპები, რომელიც ქვეყანამ გაიარა უცხოური ენების სწავლების კუთხით, და ასევე, დღევანდელი სისტემა, რომელიც სიახლეს გვთავაზობს ქართულ აკადემიას.

ძირითადი ნაწილი

1. სათავეებთან

მიუხედავად ჩინური ცივილიზაციის ხანგრძლივი ისტორიისა, ჩინეთში, ინგლისური ენის ფორმალური სწავლების სათავედ ინგლისურენოვანი მისიონერების მიერ დაარსებული სკოლები ითვლება და ჩვენც ამ მიდგომას უნდა დავეთანხმოთ. მისიონერებს მიაჩნდათ, რომ სწორედ უცხოური ენა შეასრულებდა მნიშვნელოვან როლს ჩინელების გაქრისტიანებაში (Gil, 2005: 81). თავდაპირველად, მისიონერებმა და მათი სკოლებმა მხოლოდ ჩინეთის სამხრეთ სანაპიროზე მდებარე გარკვეული არეალი მოიცვა, თუმცა, ოპიუმის პირველი ომის (1839წ.) შემდეგ სკოლები შიდა არეალებშიც გავრცელდა. რობერტის (Roberts 1999, 167-168) მიხედვით, ეს პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს მოჰყვა, კერძოდ, ცინის დინასტიის მთავრობის მიერ ხელმოწერილმა ხელშეკრულებებს, რომლებმაც უცხოელებს მიანიჭა რამდენიმე პრივილეგია, მათ შორის ექსტრატერიტორიულობა და მატერიკზე ცხოვრების უფლება. მიუხედავად ამისა, უცხო ენების სწავლება ჯერ კიდევ რჩებოდა არსებული 10 მისიის სკოლის მცირე მასშტაბის ფარგლებში (Ross 1993, 19). 1870-იან წლებში არსებობდა მხოლოდ 20 სკოლა, დაახლოებით 230 სტუდენტით (Bolton 2002, 189). 1856 წლის ოპიუმის მეორე ომის დროს, ვითარება ენების სწავლებასთან დაკავშირებით შეიცვალა. მეცნიერებმა და ოფიციალურმა პირებმა დაიწყეს როგორც უცხოური ენების, ასევე, დასავლური ტექნოლოგიების შესწავლის ხელისშეწყობა ორი დიდი მიზნით: ჩინეთის კულტურული მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად, და ქვეყნის ტექნოლოგიური და ეკონომიკური მდგომარეობის დასავლეთთან გასათანაბრებლად (Adamson 2004, 25).

ინგლისური ენა გარე სამყაროსთან კავშირების დამყარების იარაღადც განიხილებოდა (Adamson 2002; Ross 1992). ამან განაპირობა PekingTongwen Guan-ის (თარჯიმანთა კოლეჯის) დაარსება 1862 წელს, რომელიც მოგვიანებით პეკინის უნივერსიტეტის შემადგენლობაში შევიდა; ეს იყო უცხოური ენების პირველი სახელმწიფო სკოლა, თარჯიმანებისა და მთარგმნელების მომზადების სპეციალიზაციით (Hu 2002). ითვლება, რომ ამ კოლეჯის დაარსებით დაიწყო უცხო ენის ოფიციალური სწავლება ჩინეთში, რამაც არა მხოლოდ დიპლომატიური ურთიერთობების განვითარებას შეუწყო ხელი, არამედ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა უცხოური ნაწერების თარგმნაში, დასავლური სწავლების მეთოდებისა და მწიგნობრობის გავრცელებაში. მსგავსი სკოლები მოგვიანებით დაარსდა სხვა რაიონებში: შანხაიში, გუანჯოუსა და ფუჟოუში (Bolton 2002).

ჩინეთ-იაპონიის ომის (1894-1895 წწ.) შედეგად, მთავრობის წარმომადგენლებმა სულ უფრო დაიწყეს იმის გაცნობიერება, რომ დასავლური საზოგადოებიდან სწავლა ერთადერთი გზა იყო თუნდაც, უცხოური აგრესიის წინააღმდეგ საბრძოლველად. „ამგვარად წახალისდა

ინგლისურენოვანი განათლება ამ ყოველივეს დასაკმაყოფილებლად“ (Zhang, 2007: 62). 1903 წელს ინგლისური შეტანილ იქნა ეროვნული საშუალო სკოლის სასწავლო გეგმებში, (Cleverly 1985).

2.1. რესპუბლიკის პერიოდი

რესპუბლიკის პერიოდში, სტუდენტების უცხო ენების პრაქტიკული უნარებით აღჭურვისა და გარესამყაროსთან ურთიერთობის დახმარების მიზნით, გაცილებით მეტი სასწავლო საათი დაეთმო ქალაქურ სკოლებში უცხო ენის შესწავლას, ვიდრე 1912-დან 1923 წლამდე საშუალო სკოლის სასწავლო პროგრამის ნებისმიერ სხვა საგანს. ლიუსა და ვუს (Liu and Wu 2015, 27) მიხედვით, ყველა საფეხურის სკოლაში, უცხო ენები, განსაკუთრებით ინგლისური, იკავებდა მთლიანი სასწავლო საათების 15-20%-ს.

უცხოურმა ენებმა ასევე მიიპყრო იმდროინდელი ჩინური საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფის ყურადღებაც: პოლიტიკური აქტივისტების, რომლებიც უცხო ენებს ბრძოლისა და პიროვნული ტრანსფორმაციის ინსტრუმენტად თვლიდნენ, და ჩინეთის თანდათანობითი რეფორმის მომხრეებისაც, რომლებიც ინგლისური ენის შესწავლას ჩინეთის უფრო ფართო საგანმანათლებლო რეფორმების ნაწილად მიიჩნევდნენ. ამ პერიოდში ენის სწავლების არაერთი ინოვაცია დაინერგა და სწავლების მოდელი დასავლეთის ქვეყნების- ბრიტანეთისა და აშშ-ს მოდელზე აიგო (Wang, 1986), კერძოდ, მეტი ყურადღება გამახვილდა ისეთი უნარების ჩამოყალიბებაზე, როგორცაა მოსმენა და საუბარი.

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის დაარსების (1912) შემდეგ, უცხოურმა ენამ, როგორც ძირითადმა საგანმა, ჯერ კიდევ შეინარჩუნა თავისი ადგილი სკოლაში. ურბანულ სკოლებში კიდევ უფრო გაიზარდა სასწავლო საათების რაოდენობა, თუმცა, ვითარება შეიცვალა 1920-იანი წლების ბოლოს, როცა, ინგლისური და იაპონური ენის სწავლება როგორც უცხოურ, ისე სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებულ სკოლებში დაიგმო ჩინელი სტუდენტების დენაციონალიზაციისა თუ დამონების ბრალდებით (Ross 1992, 42). ამდენად, ინგლისური და სხვა უცხო ენების სწავლება/შესწავლა კრიტიკის ქარცეცხლში მოექცა, რადგან ის, თითქოსდა, აფერხებდა ჩინური ნაციონალიზმის გრძნობის განვითარებას (Gil 2005, 85), თუმცა, მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ, ჩინეთში უცხო ენების შესწავლა კვლავ გაიზარდა როგორც მისიის, ისე სახელმწიფო სკოლებში. ენების სწავლება გააძლიერეს სკოლებმა და უნივერსიტეტებმაც. ზოგიერთმა მათგანმა პროგრამებიც შექმნა L2- ის მასწავლებლების მომზადებისთვის (Ross 1993, 33-35).

2.1. კომუნისტურ ჩინეთში პირველ წლებში (1949-1965 წწ), ენების სწავლებამ გააიარა ორი ეტაპი (Wang (1986) Hu (2002):

1. 1949 წლიდან 1956 წლამდე, რომლის დროსაც მთელს ქვეყანაში წახალისდა რუსული ენის შესწავლა სტრატეგიულ სოციალისტურ პარტნიორთან პოლიტიკური, ეკონომიკური და სამხედრო ალიანსის შექმნის მიზნით. ამან დიდი ზიანი მიაყენა ინგლისური ენის სწავლებას (Wang 1986, 12 -154).

2. 1957 წლიდან 1965 წლამდე, ე.წ. „ინგლისური ენის რენესანსის პერიოდი“, როდესაც ჩინეთმა გაწყვიტა საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობა და დაამყარა დიპლომატიური ურთიერთობები ბევრ სხვა ქვეყანასთან (Wang 1986, 154).

პირველ ეტაპზე, 1949 წელს ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის დაარსებიდან მალევე, ჩინეთმა განავითარა მეგობრული ურთიერთობა საბჭოთა კავშირთან, უპირველეს ყოვლისა, კომუნისტური ჩინეთის იზოლაციის დასავლური მცდელობების გამო (Hu 2002, 16). ჩინეთი დიდად იყო დამოკიდებული საბჭოთა ტექნოლოგიაზე ეროვნული სამშენებლო და ეკონომიკური რეაბილიტაციისთვის (Fairbank 1992, 236). განათლებაშიც ყოფილი საბჭოთა კავშირის გავლენა ჭარბობდა. ჩინეთმა ბევრი ისესხა საბჭოთა განათლების სისტემიდან, მათ შორის სახელმძღვანელოები, სწავლების ტექნიკა და გამოცდის მეთოდები. შედეგად, რუსულის

სწავლა გახდა მოდური და რუსული გახდა ყველაზე მნიშვნელოვანი უცხო ენა 1950-იან წლებში ჩინეთის სკოლებსა და უნივერსიტეტებში (Yang 2000, 10). ზევრ ინგლისურის მასწავლებელს მოუწია რუსულის სწავლა და სწავლება. უკვე ოცდაათობმეტი უნივერსიტეტი სთავაზობდა სამაგისტრო პროგრამებს რუსულ ენაზე (1949 წლამდე მხოლოდ ჩვიდმეტ უნივერსიტეტთან შედარებით). მთელ ქვეყანაში 1951 წლის ბოლოს, უკვე შვიდი რუსული ინსტიტუტი შეიქმნა (Fu 1986, 65). გადაიცემოდა რადიოგაკვეთილები და დაარსდა რუსული ენის საღამოს კურსები. 1952 წელს რუსული ენა შევიდა საშუალო და უმაღლესი განათლების სასწავლო პროგრამებში (Yao 1993, 74). რუსულის სწავლის პოპულარობისგან განსხვავებით, ინგლისური ენის სწავლა დაიგმო და აღიქმებოდა, როგორც სოციალური სტიგმა, იმპერიალიზმთან მისი ასოცირების გამო. მასწავლებლებსა და საშუალო სკოლების მოსწავლეებში იკლო ინტერესმა ინგლისური კლასების მიმართ. 1953 წელს, განათლების სამინისტრომ გადაწყვიტა, დაეხურა ინგლისური ენის განყოფილებები 8-დან 7 უნივერსიტეტში, რომლებიც სკოლის მასწავლებლებს ამზადებდა (Hu 2009, 164).

მომდევნო წელს, განათლების სამინისტროს გადაწყვეტილებით, უცხოური ენების სწავლება შეჩერდა უმცროს კლასებში, ხოლო რუსული ენის სწავლება გაძლიერდა უფროს საშუალო სკოლებში ინგლისური ენის ხარჯზე. მომდევნო ათწლეულების განმავლობაში, საშუალო სკოლის მოსწავლეების უმეტესობას ინგლისური ენის შესწავლის მცირე შესაძლებლობა ჰქონდა; ინგლისური ენის, როგორც სპეციალობის შესწავლის მსურველნიც კი ენას მხოლოდ უნივერსიტეტებში შესვლისას იწყებდნენ (Liu & Wu 2015).

ეს დამოკიდებულება 1950-იან წლების ბოლოს შეიცვალა. განათლების სამინისტრომ თანდათან გააცნობიერა, რომ ინგლისური და სხვა ევროპული ენების უარყოფა არ იყო გონივრული პოლიტიკა (Cheng & Wang 2012, 22). 1956 წელს განათლების სამინისტრომ გამოაცხადა ინგლისური ენის სწავლებისა და გაძლიერების შესახებ საშუალო სკოლებში. ინგლისური ენის სწავლება დაწყებით საფეხურზევე დაიწყო დიდ ქალაქებში (Boyle 2000, 15). გარდა ამისა, ინგლისურენოვან ქვეყნებთან გაუმჯობესებული ურთიერთობების გამო, ინგლისური ჩინეთში გახდა გადამწყვეტი ინსტრუმენტი გარე სამყაროსთან კომუნიკაციისა და ქვეყნის მოდერნიზაციისთვის (Cheng & Wang 2012, 22).

1964 წელს გამოქვეყნდა უცხოენოვანი განათლების შვიდწლიანი მიმართულებები, რომელმაც დაადგინა ინგლისური, როგორც პირველი უცხო ენა ჩინურ სასწავლო გეგმებში (Li, Zhang & Liu 1988). გარკვეულწილად, ექსპერიმენტების სახით შემოვიდა დასავლური ენის სწავლების მეთოდოლოგიები, კერძოდ, აუდიო-ლინგვური მეთოდი (Fu 1986). გაჩნდა ახალი სასწავლო მასალები, კვლავ აუდიოებისა და ლაპარაკის ინტენსიფიკაციის უპირატესობით (Boyle 2000, 15). ინგლისურმა, როგორც სასწავლო საგანმა, დაიბრუნა თავისი მნიშვნელობა ჩინეთში 1957 წლიდან 1965 წლამდე (Price 1971). თუმცა, ეს დიდხანს არ გაგრძელებულა კულტურული რევოლუციის დროს დრამატული პოლიტიკური ცვლილებების გამო.

2.2. ინგლისური ენის სწავლება კულტურული რევოლუციის დროს

კულტურული რევოლუციის პერიოდში (1966 - 1976 წწ), კვლავ შეფერხდა უცხოური ენების სწავლება. ყველაფერი უცხოური ექვსის ქვეშ დადგა და მათ ეწოდა "შხამიანი სარეველები". აიკრძალა უცხოური წიგნები, ფილმები და პროგრამები (Fu 1986; Yao 1993; Cortazzi & Jin 1996). ინგლისური, როგორც მტრის ენა, ამოღებულ იქნა საშუალო სკოლის სასწავლო გეგმებიდან. უცხო ენის მასწავლებლები ითვლებოდნენ „ბურჟუაზიის გავლენის მსხვერპლად“ (Yao, 1993: 74), და ყველას, ვისაც კი უცხოურ ენაზე საუბარი შეეძლო, ადანაშაულებდნენ უცხო ქვეყნების ჯაშუშობაში (Zhang, 2000: 54). ინგლისური, სხვა ენებთან ერთად, ფართოდ იქნა უარყოფილი როგორც სასკოლო სასწავლო გეგმაში, ასევე სოციალურ ცხოვრებაში (Cheng & Wang 2012, 22). 1970-იანი წლების დასაწყისში ინგლისური დაუბრუნდა სასკოლო სასწავლო გეგმას

დასავლეთთან განახლებული ურთიერთობის გამო, რომელიც გამოიწვია ჩინეთის მიერ გაეროში მისი იურიდიული ადგილის აღდგენამ 1971 წელს და პრეზიდენტ ნიქსონის ვიზიტმა მომდევნო წელს (Yang 2000, 11). თუმცა, ამ დროს ინგლისური კვლავ გამოიყენებოდა იარაღად პოლიტიკური დოგმატების განმტკიცებისათვის. (Fu 1986, 65; Yao 1993, 74). და უფრო ნაკლებად-ინგლისურენოვანი ქვეყნების კულტურების გაცნობით.

4.ახალი პოლიტიკა

კულტურული რევოლუციის დასრულებიდან მალევე, ჩინეთის ახალმა მთავრობამ, დენ სიაოპინის ხელმძღვანელობით, წამოიწყო ეროვნული მოდერნიზაციის პროგრამა და მხარი დაუჭირა OpenDoorpolicy-ის განხორციელებას 1978 წელს. უცხოენოვანი განათლება ჩინეთში კიდევ ერთხელ აღორძინდა მოდერნიზაციისკენ სწრაფვის კონტექსტით (Qi & Qi 2013; Hu. 2005). მას შემდეგ უცხოური ენების სწავლების მნიშვნელობა სტაბილურად იზრდება. 1978 წელს განათლების სამინისტრომ გამართა კონფერენცია უცხო ენების სწავლების შესახებ, რათა უზრუნველყოფილიყო ინგლისურის, როგორც წამმართველი საგნის ადგილი სასწავლო პროგრამებში, ჩინურ ენასა და მათემატიკასთან ერთად (Boyle 2009 15). ინგლისური ენის სწავლების (ELT) მთავარი მიზანი ამ პერიოდის განმავლობაში არის „ჩინელების ახალი თაობის მომზადება მეცნიერების შესასწავლად და დასავლეთის ტექნოლოგიური ცოდნის მისაღებად საჭირო ენობრივი უნარებისთვის“ (Hu 2002, 20). 1978 წელს, განათლების სამინისტრომ გამოსცა საცდელი სილაბუსი ELT-ის ახალი მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად. გამოიცა სახელმძღვანელოების ახალი ერთიანი ნაკრები ინგლისური ენის საშუალო კურსებისთვის, რომელიც მნიშვნელოვნად გადაიხედა 1982 წელს (Hu 2002, 20). გარდა ამისა, 1980-იანი წლების დასაწყისისთვის ინგლისურმა დაიბრუნა თავისი პოზიცია კოლეჯის მისაღები გამოცდებზე (Kang 1999). განათლების სამინისტრომ იგი სავალდებულო საგნად აქცია ჩინეთის კოლეჯის მისაღებ გამოცდებში 1984 წელს. ინგლისური ენა სავალდებულო გახდა ყველა სტუდენტისთვის უნივერსიტეტებში; ისინი ვერ მიიღებდნენ ბაკალავრის ხარისხს, თუ ვერ ჩააბარებდნენ ინგლისურის სტანდარტულ ეროვნულ ტესტებს. აყვავებულმა ეკონომიკამ და საერთაშორისო გაცვლის აღმავლობამ გამოიწვია ინგლისური ენის შესწავლის მზარდი ენთუზიაზმი მთელი ქვეყნის მასშტაბით. 1970-იანი წლების ბოლოს და 1980-იანი წლების დასაწყისში ინგლისური ენის სწავლების მრავალი პროგრამა შემოვიდა საზღვარგარეთიდან და გამოჩნდა სატელევიზიო არხებზე (მაგ., Follow me, FamilyAlbumUSA), გამოიცა უფრო მეტი ინგლისური სახელმძღვანელო, რომელსაც ხშირად ახლდა ვიდეო ან აუდიო ჩანაწერები (Yang 2000, 18). 1985 წელს დაიწყო ELT-ის ეროვნული რეფორმა (Hu, 2002). მას შემდეგ, ჩინეთში ინგლისური ენის სწავლების ხარისხის გასაუმჯობესებლად სხვადასხვა რეფორმა განხორციელდა.

ახალ ათასწლეულში ინგლისურს ჩინეთში ახალი როლი მიენიჭა: „ინგლისური საერთაშორისო სტატუსისთვის“, როგორც ამას ლამი (Lam 2002, 246-247) უწოდებს. ამიტომ, ჩინეთში გაძლიერდა მოთხოვნა ინგლისურის სწავლაზე. Jiang (2003, 6) აცხადებს, რომ „მთავრობები ხელს უწყობენ თავიანთ მოქალაქეებს ისწავლონ ინგლისური, მშობლები არწმუნებენ, თუნდაც აიძულებენ, შვილებს ილაპარაკონ და კოლეჯის სტუდენტები სწავლობენ ინგლისურს მათი სპეციალობის ხარჯზე“. ინგლისური ენის სწავლა მიმდინარეობს ადამიანის მთელი საგანმანათლებლო ცხოვრების განმავლობაში (Hao & Yin 2015), მიუხედავად იმისა, რომ საბავშვო ბაღში უცხოური ენა ოფიციალურად არ არის სავალდებულო (Hu 2002, 10), ამის სურვილი საზოგადოებაში მაინც ჩანს. ეგრეთ წოდებული „ორენოვანი საბავშვო ბაღები“, სადაც ბავშვებს შეუძლიათ ისწავლონ ინგლისური, არაერთი ახალგაზრდა ჩინელი მშობლის პირველი არჩევანია (Zhang 2003, 3). დაწყებითი სკოლა ჩვეულებრივ იწყება ექვსი წლის ასაკში და გრძელდება ექვსი წლის განმავლობაში. ELT ამ დონეზე ჩინეთის ყველა დაწყებით სკოლაში დაინერგა 2001 წლიდან.

კვლევის შედეგები

მოცემული საკითხის კვლევამ უნივერსიტეტის დონეზე, შემდეგი სურათი მოგვცა: ჩინეთის უნივერსიტეტებში, უცხოური ენების სწავლება იყოფა ორ ტიპად: ინგლისური, როგორც ძირითად საგანი, ხოლო მეორე- ინგლისური სხვა აკადემიური სფეროების სტუდენტებისთვის, ე.წ. “კოლეჯის ინგლისური”. ეს უკანასკნელი სავალდებულოა განათლების სამინისტროს რეგულაციების შესაბამისად, და მოიცავს კოლეჯის განათლების პირველ ორ წელს (300 მეცადინობა). ენის ორწლიანი სწავლის შემდეგ, ბაკალავრიატის სტუდენტებს მოეთხოვებათ გაიარონ სხვა კურსი, ინგლისური აკადემიური მიზნებისთვის (EAP), რომელიც გრძელდება კიდევ ერთი ან ორი წელი, და რომლის მიზანია, ინგლისური ენის სათანადო გამოყენება ინგლისურენოვან აკადემიურ კონტექსტში, მათ სპეციალიზაციასთან კავშირში. არსებობს ნაციონალური სტანდარტული ტესტი, ცნობილი, როგორც კოლეჯის ინგლისურის ტესტი (CET), რომელიც შექმნილია ჩინეთის განათლების სამინისტროს მიერ არაინგლისური სპეციალობის სტუდენტებისათვის (Syllabus for College English Test 2006):

აქაც ორი ტიპის ტესტთან გვაქვს საქმე: ერთია კოლეჯის ინგლისური ენის ტესტი (CET-4), რომელიც აფასებს ინგლისური ენის სავარაუდო დონეს მეორე კურსის სტუდენტების უმრავლესობისთვის არაინგლისური ენის სპეციალობით. მეორე არის კოლეჯის ინგლისური ტესტის დონე 6 (CET-6), რომელიც უფრო მოწინავე დონეა უნივერსიტეტის მესამე წლის ან უფრო მაღალი კურსისთვის. ეს ორი ტესტი არის ბაკალავრიატის ინგლისური ენის ცოდნის ორი ინდიკატორი და საზომი; როგორც წესი, არაინგლისელებს მოეთხოვებათ CET-4 და CET-6. უმეტეს უნივერსიტეტებში, CET-4 არის სავალდებულო და წინაპირობა ბაკალავრის ხარისხის მისაღებად. ხოლო ისინი, ვინც ჩააბარებენ CET-6-ს, შეიძლება გათავისუფლდნენ ინგლისური ენის კურსების გავლისგან მომდევნო საფეხურზე (Hu 2002, 15).

ამ დროისთვის, 1000-ზე მეტი უნივერსიტეტია ქვეყნის მასშტაბით, რომლებიც გათავაზობთ ინგლისურ საბაკალავრო პროგრამებს (Zhang 2021, 2). ინგლისურ ძირითად პროგრამებში ჩარიცხული სტუდენტები ძირითადად სპეციალდებიან ლინგვისტიკაში, ინგლისურ ლიტერატურაში, ხდებიან ინგლისურის მასწავლებლები ან ასრულებენ სხვა სამუშაოს, რაც ინგლისური ენის შესანიშნავ ცოდნას მოითხოვს (Sun & Sun 1989; Zhao & Campbell 1995). კოლეჯის ინგლისურისთვის შექმნილი სასწავლო გეგმის მსგავსად, ინგლისური ენის კურსები ძირითადი სტუდენტებისთვის, როგორც ეს ინგლისური ენის სწავლების სილაბუსშია დადგენილი, ასევე იყოფა ორ ეტაპად. პირველი ეტაპი არის საბაზისო ეტაპი, რომელიც მოიცავს პირველ ერთ ან ორ წელს და სადაც კურსები ძირითადად ენობრივ ცოდნაზეა დაფუძნებული და მიზნად ისახავს სტუდენტების რეცეპტული და პროდუქტიული ენობრივი უნარების განვითარებას, მათი გრამატიკისა და ლექსიკის მტკიცე ცოდნის ბაზით აღჭურვას.

მეორე ეტაპი არის უფრო წინ წასული ეტაპი, რომელიც იწყება ოთხწლიანი სწავლის მეორე ან მესამე კურსიდან. ამ ეტაპზე შემოთავაზებული კურსები უფრო აკადემიურ და დისციპლინაზეა ორიენტირებული: ლიტერატურა, ლინგვისტიკა და თარგმანთან დაკავშირებულ საგნები. სწავლების ხარისხის ეროვნული სტანდარტების მიხედვით, ინგლისური ენის ბაკალავრიატში ინგლისურმა მეიჯორებმა უნდა დაასრულონ მინიმუმ 2,400 საკლასო საათი სწავლის ოთხი წლის განმავლობაში. მათ საკუთარი ტესტი აქვთ- Test for English Majors (TEM), ორი დონით: TEM-4 და TEM-8, რომელთა მოთხოვნები გაცილებით მეტია CET-თან შედარებით. TEM-4 ყოველთვის ბარდება მეორე სასწავლო წლის გაზაფხულზე, ხოლო TEM-8 - დამამთავრებელ წელს. CET-ის მსგავსად, TEM განიხილება, როგორც ინსტრუმენტი სტუდენტების აკადემიური მოსწრებისა და ინგლისურის ცოდნის შესაფასებლად. მოსმენის, კითხვისა და წერის სექციების გარდა, TEM-8-ს აქვს სექცია სახელწოდებით ზოგადი ცოდნა

(General Knowledge), რომელიც იკვლევს სტუდენტების ცოდნას ინგლისურენოვან ქვეყნებში ლინგვისტიკისა და კულტურის შესახებ; უფრო მეტიც, არსებობს ასევე თარგმანის განყოფილება, რომელიც შედგება ორი დავალებისგან, ერთი ჩინური ტექსტის ინგლისურად თარგმნა და მეორე ინგლისური ტექსტის ჩინურად თარგმნა. CET-სა და TEM-ში საუბრის განყოფილება არჩევილია.

TEM-4 განიხილება ინგლისური ენის სამაგისტრო დამთავრების მოთხოვნად უნივერსიტეტების უმეტესობის მიერ.

საინტერესოა ისიც, რომ ჩინურ უნივერსიტეტებში უფრო მეტი ქალია, ვიდრე მამაკაცი EFL მასწავლებელი. ჩინეთის სხვადასხვა რეგიონიდან 1194 უნივერსიტეტის EFL მასწავლებლის გამოკითხვა აჩვენებს, რომ EFL 20 ქალი მასწავლებლების რაოდენობა უნივერსიტეტებში სამჯერ მეტი იყო, ვიდრე მამაკაცი EFL მასწავლებელი (Dai & Zhang 2004). აღიარებულია, რომ დოქტორის კვალიფიკაციის ფლობა წინაპირობაა მასწავლებლის თანამდებობაზე მუშაობისთვის ჩინეთის ბევრ უნივერსიტეტში (პეკინისა და შანხაის უნივერსიტეტები). ინგლისური ენის მასწავლებლების ორივე ჯგუფი ოთხი რანგის აკადემიურ სისტემას ექვემდებარება: კერძოდ, ასისტენტ-ლექტორი, ლექტორი, ასოცირებული პროფესორი და პროფესორი .

ცინის დინასტია	ინგლისური ენის სწავლების დასაწყისი, მისიონერული სკოლები
რესპუბლიკის პერიოდი	ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერება
კომუნისტური ჩინეთის პირველი წლები	1. რუსული ენის გაძლიერება (1948-56წწ) 2. ინგლისური ენის გაძლიერება (1957-1965)
კულტურული რევოლუციის პერიოდი	1. ინგლისური ენის სეფერხება(1966-76 წწ) 2. ინგლისური ენის სწავლების აღორძინება(1971-1990)
XX საუკუნის დასასრული	ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერება
2000-იანი წლები	ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერება საერთაშორისო სტატუსისათვის

ცხრილი1. ჩინეთში ინგლისური ენის სწავლების ეტაპებად დაყოფა

დასკვნა

ქართველი პროფესორ-მასწავლებლებისთვის უადრესად მნიშვნელოვანია ის დიდი გამოცდილება, რომელიც ჩინეთშია აკუმულირებული უცხოური ენების და, კერძოდ, ინგლისური ენის სწავლების თვალსაზრისით, იქნება ეს, უპირველეს ყოვლისა, სასწავლო პროგრამები, სახელმძღვანელოები, დამატებითი რესურსები თუ სწავლების მეთოდები.

განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს ტესტირების ის საინტერესო პრაქტიკა, რაც, ჩვენის აზრით, აუცილებლად შესასწავლია და გასაზიარებელი. რა თქმა უნდა, როგორც ყველა სიახლე, პირველ ეტაპზე ისიც გამოიწვევს აზრთა სხვადასხვაობას, მაგრამ, სწავლების მოთხოვნების უნიფიცირებისათვის, რეგულაციისა და სტანდარტის ამღლებისთვის ეს იქნება კიდევ ერთი, მეტად საჭირო მასტიმულირებელი მექანიზმი. კერძოდ, ვგულისხმობთ ენის ორი დონის ტესტს, ორი მიმართულებით-სპეციალურ და არასპეციალურ ინგლისურენოვან თუ არაინგლისურენოვან მიმართულებებზე.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Adamson, B. 2002. Barbarian as a foreign language: English in China's Schools. *World Englishes*, 21(2), 231-243.
2. Adamson, R. 2004. *China's English: A history of English in Chinese education*. Hong Kong: Hong Kong
3. Bolton, K. 2002. Chinese Englishes: From Canton jargon to global English. *World Englishes*, 21(2), 181-199.
4. Cheng, A., & Wang, Q. 2012. English language teaching in higher education in China: A Historical and social overview. In J. Ruan & C. B. Leung (Eds.), *Perspectives on teaching and learning English literacy in China* (pp. 19-33). Amsterdam: Springer International.
5. Cleverley, J. 1985. *The schooling of China: Tradition and modernity in Chinese education*. Sydney, Australia: George Allen & Unwin
6. Cortazzi, M., & Jin, L. X. 1996. Cultures of learning: Language classrooms in China. In H. Coleman (Ed.), *Society and the language classroom* (pp. 169-206). Cambridge: Cambridge University Press (Fairbank , 1992: 236
7. Dai, W. 2001. The construction of the streamline ELT system in China. *Foreign Language Teaching and Research*, (33)5, 322- 327.
8. Fu, K. 1986. *Zhongguo waiyu jiaoyu shi*. [The history of foreign language education in China.] Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press (Hao & Yin, 2015),
9. Hu, G. 2005. English language education in China: policies, progress, and problems. *Language Policy*, 4(1), 5-24.
10. Kang, J. 1999. English everywhere in China. *English Today*, 15(2), 46-48
11. Lam, A. 2002. English in education in China: policy changes and learners experiences. *World Englishes*, 21(2)
12. Liu, D., & Wu, Z. 2015. *English language education in China: Past and present*. Beijing: People's Education Press.
13. Li, L., Zhang, R., & Liu, L. 1988. *Zhongguo yingyu jiaoxue shi*. [A history of English language teaching in China.] Shanghai, Shanghai Foreign Language Education Press.
14. Price, R. 1971. English teaching in China: changes in teaching methods from 1960-66. *English Language Teaching Journal*, 26(1)
15. Qi, X., & Qi, R. 2013. Foreign language education. In Q. Zha (Ed.), *Education in China: Educational history, models, and initiatives* (pp. 249-257). UK: Berkshire Publi
16. Roberts, J. A. G. 1999. *A history of China*. Houndmills: Macmillian Press Ltd.
17. Ross, H. A. 1993. *China learns English: Language teaching and social changes in People's Republic*. New Haven, CT: Yale University Press.

18. Ross, J. A. 1998. The antecedents and consequences of teacher efficacy. In J. Brophy (Ed.), *Advances in research on teaching* (pp. 49-74). Greenwich, CT: JAI Press
19. Sun, G., & Sun, Y. 1989. English teaching in China. *TESOL Newsletter*, 23(6), 15, 24-25,
20. Syllabus for college English test. 2006. Shanghai: Shanghai Language
21. Wang, K. 1986. Teaching English as a foreign language in China. *TESL Canada* (Yang, 2000: 10).
22. Yao, X. 1993. Foreign languages in Chinese higher education. *Language Learning*
23. Zhang, A. 2000. Language switches among Chinese/English bilinguals. *English Today*, 16(1), 53-56.
24. Zhang, M. 2007. Impact of English on Chinese mainland: From historical, educational and political dimensions. *US-China Education Review*, 4(5), 61-66. Zhang, 2000: 54).
25. Zhao, Y., & Campbell, K. P. 1995. English in China. *World Englishes*, 14.